

Finlandia: walka z dezinformacją

Piotr Szymański

18 października sąd w Helsinkach ogłosił długo oczekiwany wyrok w sprawie Ilji Janitskina i Johana Bäckmana. Pierwszy został skazany na karę 22 miesięcy pozbawienia wolności, drugi na 12 miesięcy (w zawieszeniu). Wyrok nie jest prawomocny, obrona zapowiedziała apelację. Na poczet kary Janitskina zaliczony został blisko roczny areszt. Janitskin to założyciel rasistowskiego i antyimigranckiego portalu MV-Lehti. Zapowiadał kandydowanie w ostatnich wyborach prezydenckich w Finlandii, nie zebrał jednak wymaganej liczby podpisów. Bäckman to prokremlowski aktywista. Jest związany z Rosyjskim Instytutem Studiów Strategicznych (RISI), wspiera rosyjską propagandę w mediach i w terenie, podróżując m.in. do Naddniestrza, Donbasu (wzywał Finów do dołączenia do separatystów), na Krym, do Abchazji czy Syrii. Janitskina uznano za winnego 16 stawianych przez prokuraturę zarzutów, związanych z działalnością portalu, w tym zniesławiania, podżegania do nienawiści etnicznej i naruszania praw autorskich. Bäckmana skazano za zniesławianie i prześladowanie dziennikarki Jessikki Aro, piszącej o rosyjskiej propagandzie internetowej. Osoba Aro łączy obu skazanych – sąd uznał ich za winnych skoordynowanej kampanii dyfamacyjnej przeciw tej dziennikarce. Skazani muszą ponieść koszty procesu i zapłacić bezprecedensowe zadośćuczynienie Aro i innym pokrzywdzonym – łącznie 238,6 tys. euro.

Komentarz

- Wyroki zostały pozytywnie przyjęte przez większość fińskich komentatorów jako określenie granic wolności słowa i dowód na to, że niezgodna z prawem działalność w Internecie nie jest objęta immunitetem. Ściganie Janitskina i Bäckmana wpisuje się w szerszą aktywność Finlandii na rzecz zwalczania rosyjskiej i antyimigranckiej propagandy w mediach, nasilonej po 2014 roku. W 2015 roku Finlandia utworzyła specjalną grupę ekspertów i urzędników z różnych ministerstw odpowiadającą za monitorowanie i przeciwdziałanie dezinformacji. Na czele grupy stoi szef departamentu komunikacji w kancelarii premiera, będący członkiem Komitetu Bezpieczeństwa przy resorcie obrony – instytucji odpowiadającej za całonocne bezpieczeństwo kraju. Rosyjska propaganda w Finlandii ukierunkowana jest m.in. na dyskredytowanie współpracy z NATO i sankcji UE wobec Rosji oraz rozbudzanie nastrojów antyunijnych, antyimigranckich i sentymentu do bliskich stosunków z ZSRR z czasów zimnej wojny.
- Duże znaczenie sprawy Janitskina wynika też ze wzrostu popularności skrajnych organizacji nacjonalistycznych – Żołnierzy Odyna i Fińskiego Ruchu Oporu – w sytuacji kryzysu azylowego w Finlandii (32,5 tys. wniosków w 2015 roku). Uwypuklił on bowiem

głębokie podziały społeczne w kwestii polityki migracyjnej państwa. Portal Janitskina, specjalizujący się w rozprzestrzenianiu nieprawdziwych informacji na temat migrantów i teorii spiskowych, sprzyjał radykalizacji nastrojów rasistowskich.

- Można spodziewać się wykorzystywania wyroków dla Janitskina i Bäckmana w rosyjskich działaniach dezinformacyjnych przeciwko Finlandii. Portal MV-Lehti rozpoczął już kampanię ukazującą Finlandię jako państwo łamiące prawa człowieka, a Janitskina jako więźnia politycznego.